

Inhoud

Inleiding	9
<i>door Hanna Kok</i>	
1 A Good Girl	21
<i>door Nikki Dekker</i>	
2 De handpers en de heropname	35
<i>door Vlinder Verouden</i>	
3 Het aangenaamste verdriet	51
<i>door Sophie Rutenfrans</i>	
4 Het literaire oeuvre van Taylor Swift	67
<i>door Tatjana Almuli</i>	
5 With some indie record that's much cooler than mine	83
<i>door Samya Hafsaoui</i>	
6 De politieke paaseieren van Taylor Swift	91
<i>door Annelot Prins</i>	
7 What Women Want	107
<i>door Sophia Blyden</i>	
8 Een 'gewone' fan van iemand kunnen zijn?	117
<i>door Nola Zagers</i>	
9 Gaylors en Taylor: echte liefde	129
<i>door Hanna Bervoets</i>	
10 ★'*,*,★* IRRITANT *★,*,*'*★	147
<i>door Meredith Greer</i>	

11	I can feel time moving <i>door Roos van Ees</i>	167
12	Look what you made her do <i>door Haroon Ali</i>	181
13	Dear Reader, <i>door Yentl van Stokkum</i>	191

It's been a long time coming

Inleiding

Waarom Taylor Swift?

Als je mij die vraag stelt is de kans groot dat ik eerst iets mompel in de trant van 'Ik ben nu eenmaal met haar muziek opgegroeid' om vervolgens te verzuchten dat de vraag te diep gaat om er een kort antwoord op te kunnen geven. Waarom zijn we fan van Taylor Swift? Ik ben niet de enige Swiftie die het moeilijk vindt om deze vraag te beantwoorden. Want waar begin je te vertellen als je al tien, vijftien jaar met een artiest meeleeft, tienduizenden minuten per jaar naar haar muziek luistert en haar teksten zich hebben verweven met je herinneringen, vriendschappen – met wie je bent als persoon? Maar er is nog een reden dat fans terugschrikken voor de vraag. We kennen immers de vooroordelen: Taylor Swift maakt simpele popmuziek voor tienermeisjes, schrijft alleen maar over break-ups, kan niet eens echt goed zingen en waarom verdient ze daar eigenlijk zo belachelijk veel geld mee? Zelfs als de vraagsteller helemaal niet op een ontmaskering uit is, hebben we de neiging om bij voorbaat al in de verdediging te schieten. Dan maar niets zeggen, denken sommigen van ons, want het zou gênant zijn om het op te nemen voor een wereldberoemde miljardair die met een pleidooi meer of minder ook wel rondkomt. Andere fans

staan juist vol trots op de (digitale) barricade voor Taylor. Weer anderen besluiten een essaybundel uit te geven om de kwestie voor eens en voor altijd te beslechten.

In al die reacties zit iets van bewijsdrang, de behoefte om niet alleen Taylor maar misschien toch vooral onszelf te verdedigen: ik ben niet gek, ik heb wel degelijk smaak en een genuanceerde mening, ik weet waar ik het over heb. Ik denk dan ook dat de vraag ‘waarom zijn we fan?’ uiteindelijk minder met de artiest dan met onszelf te maken heeft. Natuurlijk valt er een hoop te verdedigen als het op Taylor Swifts verdiensten als schrijver, popster en ondernemer aankomt, maar als je iemand daarvan wil overtuigen hoeft je maar op een willekeurige krant te wijzen. Het ware antwoord is alleen veel persoonlijker, en veel gelaagder. Laat me een poging doen die lagen af te pellen.

Het is 2009, ik moet een jaar of tien geweest zijn. In de middagpauze fiets ik naar huis om snel te lunchen met knakworstjes op brood om me vervolgens een heel luxueus kwartier terug te trekken op mijn kamer. In dat kwartier kan ik drie keer naar ‘You Belong With Me’ luisteren op mijn iPod Shuffle, voordat ik weer naar school moet.

Dit is mijn eerste herinnering aan Taylor Swift. Hoe ‘You Belong With Me’ op mijn iPod belandde weet ik niet meer, maar dat moment in mijn slaapkamer is wanneer ik verliefd werd op het nummer, op de geruststellende klanken ervan, op Taylors stem. Ik verstond nog te weinig Engels om echt te begrijpen waar het over ging. Gelukkig was er de videoclip, die me leerde dat lieve meisjes het altijd winnen van gemene meisjes (in de zin dat ze mogen dansen met de knappe jongen op het schoolfeest).

Toen ik tien jaar oud was, was Taylor negentien. Haar tweede album, *Fearless*, was net uitgekomen, ze zou er als jongste persoon ooit een Album of the Year Award voor winnen bij de Grammy's. Voor de videoclip van 'You Belong With Me' zou ze een MTV Video Music Award winnen en haar speech zou onderbroken worden door Kanye West – het begin van een jarenlange vete – maar dat ging aan mij voorbij want ik was tien, mijn wereld was eenvoudig en ik begreep nog geen Engels.

Taylor Swift werd de soundtrack van mijn leven. De liedjes die zich vasthechten aan herinneringen, aan de weg naar school, aan vriendschappen. Gebeurtenissen die klein lijken blijven me bij omdat er een nummer van Taylor aan verbonden is. Als ik een lijn tussen die momenten trek ontstaat er een verhaal, een versie van mijn coming of age, met Taylors volwassenwording als artiest op de achtergrond.

Nog zo'n scène. De avond voor mijn zestiende verjaardag zit ik op mijn bed, in diezelfde kamer maar met een nieuwere versie van de iPod, en luister ik naar 'Fifteen'. *'Cause when your fifteen and somebody tells you they love you, you're gonna believe them.* Mij niet gezien, ik ben wat dat betreft ongeschonden uit mijn vijftiende gekomen. De volgende dag staat er een jongen op de stoep, met verjaardagswensen en zijn telefoonnummer.

Een jaar later neemt Taylors vijfde album *1989* de wereld en mijn hele leven over. Met de jongen die aan mijn deur verscheen heb ik discussies over het nummer 'Blank Space', waarin Taylor in de huid van de kwaadaardige mannenverslinder kruipt voor wie ze in de media uitgemakt wordt. 'Screaming, crying, perfect storm', zingt Taylor in het tweede couplet, terwijl de muziek aanzwelt. 'Ik vind het zo vet dat ze echt gestoord klinkt als ze die

woorden zingt,' zeg ik. 'Je hoort echt dat ze doordraait.' Maar hij hoort het er niet in en ik laat het erbij.

Twee jaar verder. Ik ben achttien en net begonnen aan mijn studie Nederlands. Maud en ik zitten samen in een werkgroep en delen de neiging om de cultuurkritische blik die de studie ons aanleert nogal breed toe te passen. In de pauze van het college rollen we met onze ogen om 'Look What You Made Me Do', de eerste single in aanloop naar Taylors langverwachte zesde album *Reputation*. Neem de regel *The old Taylor can't come to the phone right now. Why? Oh, because she's dead!* Belachelijk! Je kunt niet opeens zwart gaan dragen en denken dat dat je een ander mens maakt. Nee, wij weten beter: dit is performatief. Denkt Taylor dat wij dat niet doorhebben? Als *Reputation* uitkomt draaien we het album grijs, maar het duurt even voor we daarvoor uitkomen.

Ik zou een constellatie kunnen maken door de punten in Taylors discografie van inmiddels tien albums te verbinden aan momenten uit de afgelopen vijftien jaar van mijn leven, de lijnen van die non-lineaire tijdlijn volgen en zo een verhaal ontwaren over een wereldbeeld dat steeds volwassen, complexer wordt. Zo leerde ik dat lieve meisjes en gemene meisjes geen elkaar uitsluitende categorieën zijn (ook Taylor zelf verkende in latere nummers steeds meer het grijze gebied tussen goed en kwaad). De intensiteit die ik hoorde in 'Blank Space' leerde ik kennen als een vorm van *female rage*, en ik ging inzien dat het allicht wat veelgevraagd was van een tienerjongen om die emotie te herkennen. En ik realiseerde me dat 'Look What You Made Me Do' over diezelfde *rage* gaat: Taylor speelt de rol van de slechterik waarvoor ze wordt uitgemaakt. Ja, het is performatief, dat is precies de bedoeling.

A Good Girl

of: je best doen om (niet) jezelf te zijn

*It was all I wrote about, it was all I wanted,
it was the complete and total belief system I
subscribed to,
as a kid. Do the right thing. Do the good thing.
And obviously I'm not a perfect person by any stretch,
but overall, the main thing that I always tried to be,
was, uhm... like, just... like, a good girl.*

– Taylor Swift, *Miss Americana*

Iemand in de klas heeft mijn agenda afgepakt. Dat is hoe het begint. Het is niet eens een gemeen meisje, het is een van mijn vriendinnen. Aan het einde van de schoolweek plak ik m'n agenda vol met foto's van cheeta's en pulletjes, plaatjes uit de *Tina*, strips en glitterstickers. Het knutselwerkje groeit met me mee, verbeeldt m'n interesses terwijl ik ze ontdek. De afgelopen week heb ik gewijd aan Britney Spears. Alle foto's die ik kon vinden heb ik met de Prittstift in een collage geplakt: Britney in haar naveltruitje, Britney in een roze T-shirt, Britney bij een liveconcert, Britney met haar handen onder haar kin gevouwen, haar ogen twinkelend. In mijn mooiste handschrift heb ik er een lijstje bij gemaakt van alles wat ik bewonder aan Britney (een hartje boven de i).

- Ze is knap
- Ze is bescheiden
- Ze kan heel mooi zingen
- Ze is spontaan
- Ze is dun
- Ze is sportief
- Ze heeft heel mooi haar

Britney was op tv en werd geïnterviewd door een man die vroeg of haar oorbellen echte diamanten bevatten. ‘Natuurlijk niet,’ zei ze, ‘Die zou ik alleen maar kwijtraken.’ Mijn moeder, naast me op de bank, knikte goedkeurend. ‘Een leuk meisje,’ oordeelde ze. Spontaan, bescheiden.

‘Ik wou dat ik zo was,’ heb ik onder aan de lijst geschreven. Het meisje dat mijn vriendin zou moeten zijn kwam niet meer bij van het lachen, riep de anderen erbij. Geschater. Het idee alleen al, dat ik zoals Britney zou kunnen zijn: een onhandig elfjarig kind met een bril. Nog geen zeven jaar later schoor Britney haar hoofd kaal en bewerkte de auto van een paparazzo met een paraplu. Hollywoodmeisjes die opgroeien in de schijnwerpers (Miley Cyrus, Lindsay Lohan) hebben hun voorbeeldpositie nooit lang kunnen volhouden. Na verloop van tijd werd het publiek altijd weer geconfronteerd met het feit dat ze mensen waren, met menselijke uitpattingen, vergissingen en tekortkomingen.

*Mama named her Lucky on a starlit night
A rabbit foot in her pocket, she dances in spite of
The fact that she's different and yet she's the same*

- ‘Lucky’ (het eerste liedje dat Swift schreef, op haar twaalfde, nooit uitgebracht)

Er zijn vele, vele redenen om Taylor Swift te bewonderen – ze is een fenomenale tekstschrijver, een hedendaagse Bob Dylan, ze toert een jaar lang rond met een show van meer dan drie uur, als ze naar een prijsuitreiking gaat heeft ze het meeste plezier van iedereen – maar een van de meest in het oog springende is dat ze er zo onvoorstelbaar stabiel en gezond onder lijkt te blijven. Sinds haar vijftiende staat ze in de schijnwerpers, is ze geprezen, gekleineerd en bekritiseerd, en nu, als volwassen vrouw, heeft ze een status verworven die niemand in de geschiedenis van de popmuziek kan evenaren. Al die tijd heeft ze doorgewerkt zonder een teken van drank- of drugsverslaving, zonder strafblad of belastingfraude, zonder merkbare persoonlijkheidsproblemen. Taylor is, los van haar 1 miljard net-waarde, een vrij normale dertiger. Haar fouten kunnen worden teruggebracht tot een handjevol onfortuinlijke outfits, wat onhandige tweets en een paar leugens, al dan niet om bestwil, in penibele situaties. Ik stel me voor dat jonge meisjes wereldwijd haar poster op hun kamer hebben hangen en bij zichzelf denken: zo wil ik later ook worden.

Toen Taylor zelf een meisje was, was ze ook een dromer. *Miss Americana*, de documentaire die over haar is gemaakt, opent met een scène waarin ze al haar dagboeken tevoorschijn haalt, paars en roze, sommige met een slotje erop. Op de voorkant heeft de tiener-Taylor ‘*my life, my career, my dream, my reality*’ geschreven. Tienermeisjes manifesteerden al voor *The Secret* geschreven was.

‘Weet je, mijn hele ethos, als kind en nu, bestaat uit de behoefte om te worden gezien als *goed*,’ zegt Taylor in de eerste minuut. ‘Ik ben geworden wie de mensen wilden dat ik zou zijn.’

Het is een passend begin voor de film die in beeld

brengt hoe deze vrouw, met al haar macht en invloed, probeert los te breken van het verwachtingspatroon dat om haar heen is gegroeid, om te onderzoeken wie daar-
onder verborgen zit.

*I want you to know
I'm a mirrorball
I can change everything about me to fit in*

– ‘Mirrorball’ (*folklore*)

Dat is wat het betekent om een ster of idool te zijn: te worden verheven boven je menselijke status, volgelingen te krijgen, fans die je vereren en elke stap die je zet volgen. Om relevant te blijven, moet een popartiest, zeker een vrouwelijke, zichzelf steeds opnieuw uitvinden, en de uitvinding van het ‘zelf’ opvoeren als een performance. Bij Taylor neemt die constructie opmerkelijke vormen aan. Ieder album luidt het begin van een nieuw tijdperk in: van popkoningin met New Yorkse vriendengroep op 1989, naar wraakzuchtige slang op *Reputation*, naar roze glittereenhoorn op *Lover*.

Tegelijkertijd weet ze een (illusie van) nabijheid in stand te houden, een vertrouwelikheden die alleen al door haar sterrenstatus feitelijk niet bestaat. Door zogenaamde *easter eggs* in elke uiting te verstoppen, waarmee Swifties kunnen puzzelen op haar volgende stap, onderhoudt ze actief de band met haar fans. Ze schrijft herkenbaar over liefdesperikelen – herkenbaar in de zin dat elke luisteraar zich erin kan vinden, maar net zo goed in de zin dat de liedjes makkelijk terug te voeren zijn op individuele vriendjes van Taylor. Ze is bereid zich te laten kennen, en creëert op die manier een intimiteit die ons doet verge-

ten hoe ver ze van ons verwijderd is. Niet die vrouw van 1 miljard, maar een bekende, iemand die, in een ander leven, een vriendin zou zijn. Van een vriendin weet je hoe haar katten heten, haar geluksgetal, haar verjaardag. Dus wanneer Taylor de Eras Tour-concertfilm in première laat gaan op vrijdag de 13de en de ticketprijzen 19,89 maakt, denk je niet: wat duur voor een film, maar: wat geweldig, het is echt *haar* feestje. Het is alsof ze steeds opnieuw naar ons knipoogt: ik zie jou, en ik weet dat je mij ziet.

Als je de video's van de jonge Taylor bekijkt, zie je dat ze ook dan al enorm haar best doet om aardig gevonden te worden. In interviews is ze altijd beheerst en beleefd, en backstage deelt ze zelfgebakken koekjes uit aan de cameramannen van haar videoclip. Ze lijkt moeite te hebben met het gaande houden van normale gesprekken, maar wil wel graag contact maken, en dus praat ze breeduit over de verschillen in het deeg. 'In dit beslag zat meer bakpoeder,' zegt ze, terwijl ze een koekje uit de linkersak haalt. 'Ik vind die zelf beter gelukt.'

'Ze doet alsof ze een buitenbeentje was,' zei een interviewer eens tegen Taylors moeder, 'maar dat is niet geloofwaardig, ze is zo knap, ze is zo dun, ze is zo blond.'

'Maar ze wás een buitenbeentje,' antwoordde haar moeder. 'Ze hād geen vrienden. En dat heeft niks te maken met hoe je eruitziet, en alles met dat mensen doorhebben dat er iets aan jou anders is.'

Dat vage gevoel, die intuïtie dat er iets aan haar *anders* is, en Taylors pogingen om aan dat anders-zijn te ontsnappen, lopen als een rode draad door haar leven. Van de haters die haar manipulatief of een slang noemen tot degenen die haar muziek op zich wel waarderen maar vaststellen dat er 'gewoon iets heel irritants aan haar is' – ze voelen aan hoezeer Taylor haar best doet. En mensen

zijn op hun hoede voor degenen die hun best doen om goed in de groep te vallen. Wie niet ongedwongen zichzelf kan zijn, die heeft blijkbaar iets te verbergen.

De performance moet oprecht zijn, het karakter authentiek en de charme moeiteloos. We willen de raderen niet horen draaien achter de glimlach. Een *good girl* is dun zonder ooit op dieet te gaan, woont in een schoon huis zonder een punt te maken van de vieze schoenen die haar gasten op de grond neerkwakken, en houdt iedereen te vriend zonder daar ook maar één strategische gedachte aan te wijden. Ik denk eigenlijk dat ik nu pas begrijp waarom ik zo werd uitgelachen om mijn Britney Spears-collage. Het was niet de discrepantie tussen de popster/seksbom en de elfjarige brildrager: het was mijn onverbloemde ijver die daar zwart-op-wit stond, het verlangen om een ander mens te zijn, en de plannen om dat verlangen waar te maken.

‘Ik heb het gevoel dat er een betere versie van mij bestaat, ergens, daarbuiten,’ zegt Taylor. Zij en ik komen uit hetzelfde jaar: 1989. De vooravond van de jaren negentig, waarin alles mager en stijl moest zijn, glad plastic dat door je handen glijdt, en niet alleen moest het: het kon ook. Het was het decennium waarin we onszelf collectief gingen verbeteren: ons lichaam, ons gedrag, onze persoonlijkheid. *Ik wou dat ik zo was*. Dat maakte m’n vriendinnen zo aan het lachen: mijn uitgesproken onbeschaamde verlangen om niet mezelf te zijn.

Lach maar, dacht ik, ik zal het jullie allemaal laten zien. En ik liet het ze zien. In de volgende vijftien jaar kreeg ik lang, donkerblond haar, werd ik sportiever dan het gezin waarin ik opgroeide en socialer dan iedereen ooit van me had verwacht.

‘Nikki, die kun je er goed bij hebben,’ zei een collega eens. ‘Het is gewoon altijd leuk met jou.’

Ik had het haar wel willen laten opschrijven, onderteke-
nen, en inlijsten. Een kopie aangetekend naar mijn familie
laten sturen: ik ben een makkelijk mens. Kijk maar. Kijk
me gaan. Als twintiger had ik alles bemachtigd wat ik
nodig dacht te hebben om dat felbegeerde levensdiploma
te verdienen: een interessante baan, een vriendengroep,
een goed lichaam, erkenning. Op haar beurt greep de
vierentwintigjarige Taylor haar kans op vriendschappen
aan door zich overal met een squad van topmodellen te
laten fotograferen en concertkaartjes op te sturen naar
de mensen die haar als kind gepest en buitengesloten
hadden. Kijk me gaan. *Someday I'll be living in a big old
city, but all you're ever gonna be is mean.* De missie was
geslaagd, het gat uit de kindertijd gevuld. En toch blijft
er een leegte achter, diep verborgen in het goede meisje,
omdat ze enkel leeft voor de goedkeuring van anderen.

*No one wanted to play with me as a little kid
So I've been scheming like a criminal ever since
To make them love me and make it seem effortless*

– ‘Mastermind’ (*Midnights*)

Het klinkt misschien vreemd, maar juist door Taylors on-
gemak voel ik me tot haar aangetrokken. De momenten
in interviews waarop ze hard lijkt te moeten werken om
alleen al begrepen, laat staan aardig gevonden te worden,
bevestigen dat je nog zo knap, nog zo getalenteerd, nog
zo beroemd kan zijn, maar dat het nooit vanzelf zal gaan:
leuk zijn, vrienden maken, erbij horen. Ook ik moest (en
moet) vaak mijn best doen om aardig gevonden te worden.
Ook ik probeer nog vaak naarstig andermans oordeel te
sturen. Ook ik heb een lijstje in m'n hoofd van hoe ik zou

moeten zijn. Het is een bekend mechanisme: gepeste kinderen zijn de rest van hun leven bezig met het monitoren van hun omgeving, met het paaien van de mensen om hen heen, en met constante pogingen zich aan te passen aan wat op dat moment als ‘normaal’ gedrag geldt.

Een good girl is beleefd en misschien zelfs een beetje verlegen. Ze praat niet te veel, maar luistert des te beter (*girls are to be seen, not heard*). Ze heeft geen uitgesproken meningen, maar staat voor de kernwaarden die haar door familie en kerk zijn aangeleerd. Ze zit op de tribune om te klappen voor de jongens in haar leven. Ze houdt van bakken en koken, en ziet er altijd verzorgd uit. Ze staat rechtop, zit netjes op een stoel met haar knieën tegen elkaar. Ze weet het antwoord op de vragen die de leraar stelt, maar eist niet de aandacht op met haar vinger in de lucht. Ze laat eerst anderen met ideeën komen voordat zij de oplossing aandraagt. Een goed meisje heeft geen seks, weet nauwelijks wat seks is, maar straalt het tegelijkertijd wel uit.

Gedurende een lange, lange tijd voldeed Taylor volledig aan het beeld van een goed meisje. En toen sloeg het weer om. Ineens was het modieus om haar muziek te haten en haar als persoon openlijk te verachten. In die tijd kon *Vice* beweren dat Kanye West nu eindelijk ‘bevrijd’ was van de ‘valse beschuldigingen’ waarop Taylor ‘haar hele carrière gebouwd had’ en stuurden miljoenen mensen wereldwijd haatberichten en slangenemoji’s naar haar accounts. Intussen bleef de zangeres zelf buiten beeld. Ze reisde in een mansgrote koffer, gesjouwd door bommen van bodyguards. Dit markeerde, in ieder geval volgens *Miss Americana*, het omslagpunt: Swift moest het brave meisje achter zich laten.

Ik moet niet vergeten dat Taylor als eindregisseur van